

ZGODNJA

DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega meseca na celi poli, in velja po pošti za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., v tiskarnici sprejemana na leto 2 gld. 60 kr. in na pol leta 1 gld. 30 kr., ako uni dnevi zadenejo v nedeljo ali praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XVII.

V Ljubljani 1. kimovca 1864.

List 25.

Skopuh.

Česki spisal *Václav Štulec*, poslovenil pa *L. Podgoriški* (*).

Neko opoldne mi neznan človek prinese ta-le listek:

„Čestiti duhovni oče! Prosim, ne zamerite, ker Vas zaupljivo prosim nekaj jako važnega. Moj stari, nesrečni gospod ne bode več dolgo časa živ; le nekoliko dni še, in gotovo umerje. Bog Vam bo plačal, obišite ga, predno ugasne. Ali nič ne vé, da pišem po Vas, in, kakor se meni zdi, ne bote mu nič kaj všeč. Ali vendar, le pridite; prav lepo Vas prosim, blagovolite res priti! Vaši molitvi priporočam sebe in svojega gospoda! Vaša pokorna čestivka

Bogoslava.

Do—uška: v jeruzalemski ulici šte. 1065.“

Komej preberem ta listek, precej se odpravim in grem. Ta ulica in hiša ste bili v daljnem mestnem oddelku, kjer so bili večidel revni ljudje. Dolgo časa sem gledal, predno sem prišel do tiste hiše, kamor me je dolžnost klicala. Odprem in stopim v vežo, kjer me pozdravi služabnica starega gospoda. Pa ni bila neznana mi ta žena; pred nekoliko leti sem bil njen spovednik.

„Hvala Bogú, da ste vslušali me!“ razveselila se je ta dobra duša. „Prosim za zamero, stopite sem-le noter — v priveznico, moram Vam, čestiti duhovni oče, kaj še razodeti, predno stopite k Gos-podu.“

Stopim tedaj v revno sobico. Na desni je stala velika miza, na mizi pa je bila germada papirja in vsakoršnih pisarij. Na steni ste viseli dve lepi podobi; ena, Murillova Mati Božja, mi je bila posebno všeč precej na prvi pogled. Čistost in rednost je bila vsa krasota v tej revni izbici. Da bi bil bolje pregledal vse, za to ni bilo časa. Žena je tudi precej začela pripovedovati, kar je imela na serci. „Moj gospod.“ prične, „je iz starega rodú. Podedoval je malo po svojih roditeljih, zato je bil pa tem varčnejši in previdnejši. Učil se je za pravičnika in tudi izučil, najpervo je pravoval na kmetih, pozneje pa je prišel k nekemu slovečemu pravdosredniku v stolno mesto. Oba ta gospoda sta prav v prijaznosti živela, ali čez nekoliko časa je umerl starši. Moj gospod je sam vse dobil po njem, da je na svojo roko delal potem. Delavnost in serčnost ste vsak dan bolj bogatili ga, pa srečo je imel tudi, in vzlasti da je bogatel, to je bila njegova varčnost. Posojeval je novce na visoke obresti mladim, prešernim bodočnikom velikih bogatij, ter tako postajal njihov gospod.“

*) Opomba g. pisaveca. Kako radi Štulecove povesti beró, in kako sezajo v serca, prepričal sem se letos o veliki noči med ljudstvom. Kjer ima kdo Danico, kar zbralo se jih je več zvečer ali pa kako nedeljo in eden je bral, drugi so pa poslušali. Tako sem slišal doná, v sent-Rupertu, v Trebnem in v sent-Janži. Kar v solzah so se jim kopale oči, tako so nekda bili ginjeni. Posebno pa menda bode še dopadal „Skopuh“: ne vem kako kosmat, kako zastaran grešnik bi moral biti, ako bi ga ne ganilo tako berilo.

Pametno življenje, blede pa toliko modrejše, lepo obličje, čedna postava in bogastvo — vse to bi bilo pomoglo mojemu gospodu, da bi ne bil ostal brez neveste; ali kakor je bilo znati, ni ga veselil zakonski stan. Petdesetleten, pa je še zmirom bil sam. Ali ukrene ga neko čudno naključje, da se premisli. — Pride v mesto v pokoj star častnik, ki je bil slovo dal vojaštvu, ne vem, ali so mu bile začele moči pešati, ali zakaj je pustil službo. Ta častnik je bil Anglež, silo bogat mož, ker je bil veliko podedoval po roditeljih in sorodnikih, pa tudi sicer se mu je obnašalo vse po sreči. Zato bi bil mogel biti velik dobrotnik sto in sto revežem. Ali da-si ni bil neusmiljen, vendar ni vedel, kaj je dobrotljivost. Menil je, da le časi nekoliko petic razdari revežem, pa je že zadosti. Revež, mogel bi biti angelj marsikteremu siromaku, lahko bi bil nebesa služil sebi in drugim: ali . . . , pa kam zaidem? Raji naj dalje pravim.“

„Vročé kervi je bil gospod Graham, tako se je pisal ta častnik, torej nikoli ni mogel mirovati. Ker pa ni imel nikakoršnega pravega opravka, začel je igrati, da je hitreje tekel mu čas. Ali lotila se ga je strast, da je naposled noč in dan sedel in igral, in čisto pozabil na svojo osemnajstletno hčer.“

„Iz začetka je igral res srečno. Večkrat je tisoče dobil samo pri eni igri, da so ga igravci že sploh „srečnega častnika“ imenovali. Igrali so pa za neznansko veliko. Ali kar na enkrat mu merkne sreča. Gospod Graham začne zaigravati; v kratkem času ni imel ne reparja vsega dobička več, in potlej je lastnina bila na versti in terpela vsako noč. To je zajedalo gospodu. „Mora mi sreča zopet posijati!“ mislil je nesrečnik in dalje igral, čem delj, tem derzejše; pa vsaka igra mu je vzela po več tisoč.“

„Gospodičina hči spozná naposled, kam taka grozna strast pelje nesrečnega očeta. Na kolenih ga prosi in pa s solznimi očmi, da naj pusti nesrečno igro „karban“; ali zastonj je jokala hči, zastonj prosila! „Sej sama ne veš,“ jo zavrača vselej oslepljeni oča, „sama ne veš, kaj praviš. Ti si moja hči, in ne smeš mi očitati, da sem te jaz pahnil v revščino. Zakaj so me pa okrali ti oderuhi? Ej presneto! moram jim verniti, ko bi ne vem kaj . . . , ko bi me imelo tudi konec biti.“ Tako je rojilo po glavi nesrečnemu oslepljencu, tako je govoril, in sto besed ali pa nobene, vse je bilo bob v steno; nihče ni mogel oteti ga iz strašne strasti.“

„Neki večer ga zopet sreča išče: v nekoliko urah — pa je priigrál 18.000 gl. Zato od same radosti ni vedel, kaj. „Tega dné moram užiti!“ si misli. Vstane torej za nekoliko časa od igre k večerji, in pa da je izpil nekoliko kozarčkov francoskega poljanca (šampanjerja).“

Ali vino mu je podkurilo. Zopet sede igrati ter igra in igra, da je doigrál. Ni-ti še minuli bili dve uri in tistih 18.000 gl. ni bilo ne belica več. — Kmalo na to še dobi denara na pó-

sodo na dolžno pismo, in ko že več ne vé, kaj dela, zavpije: „Še eno stavo za moj dohodek!“ — Postavljeno je, ali častnik je zgubil. Zdaj skoči s stola, se opotéče na sredo sobe in zgrudi v nezavest.“

„Naprezite in odpeljite polkovnika!“ ukaže služabnikom gospodar té strupene igralnice, kakor da bi nič ne bilo. „Gospodje, aló! mi pa le dalje igravimo! — Igrajo. — Tako je človeško serce, vtopljeno v strasti! — Samo eden teh igralcev je še imel človeško serce. Ta so je vsel in voz k nesrečnemu prijatelju in berž v lekarno peljal se z njim. Lekar polkovniku puša in revež se zopet nekoliko zaveda; potlej se pa vleže.“

„V nekoliko dnéh se izpametva sicer, ali vendar, kako se je bil spremenil, da nihče več ne bi ga bil poznal. Lasje so mu osiveli, obraz ovenil, noge so mu odpovedale, glava in roke tresle se: junáški, postavni mož je postal bojazljiv starček, ves izdélan. Hči kakor angelj-varh skerbi za nesrečnega očeta. Poprosila je mojega gospoda, da bi se pečal za njegove zmedene reči. Gradček na Litvi je bilo treba prodati, da je plačal dolgove, le nekaj malega je ostalo denara za živež bolehnemu polkovniku in njegovi hčeri.“

„Moj gospod si je velike zasluge pridobil, tako je skerbel za polkovnikove reči. Nič se ni menil sam za-se; nič bal nikakorsne sitnosti, nobenega dela: rad bi bil greako osodo, kolikor mogoče, olajšal in osladil nesrečnemu očetu in njegovi hčeri. Poslednjič pa želi gospod v zakon to čisto deviško dušo, in dekle — ne vém kako to — dala mu je roko.“

„Z njo je v našo hišo prišel in vdomačil se mir, z njirom pa sveta blagost. Pravi angelj je bila ta mlada gospa, domačin je bila mati, revežem pa živa milosercnica in vsa ljubeznjiva. Gospod sam je bil nekoliko otajal se in mnogo dobrega storil iz ljubezni do svoje usmiljene žene. Ali kaj, ta sreča ni dolgo sijala na našem domu! Hudobec je gospodu serce v novič zavdal z lakomnostjo, in žalost in praznosta ste otemnili mir in domačo srečo. Nikoli nikogar ni bilo več k nam, le kdor je kak opravke imel z gospodom, ta je prišel, kadar je bila prav sila. Gospa pa tudi ni smela nikoli nikamor. Ali ta dobra duša je poterpeljivo terpela, nobenkrate se ji čelo otemnilo ni zato. Žalost ji je sicer grizla serce, ali pobožnost je pa tem bolj vnela jo za nebestvo.“

„Drugo leto po svatbi bi bila botrina imela biti v naši hiši. Ali ko sta moj gospod in gospa dobila hčerko, tisto noč.... serce mi poka vselej, kadar se spomnim, je mati s svojo smertjo plačala ta dar z nebés. Poljubila je nedolženčka prvič in poslednjič — — in izdihnila dušo. Potlej pa je le se več postajalo gorje v naši hiši. Vsi smo žalovali, ker nam je umerla gospa — tako dobrotljiva, tako milostna. Samo enemu ni nobena solza uternila se iz oči. Gospodu, temu ne. Delj časa je stal pri postelji in zvesto in nepremakljivo stermel v truplo, iz kterega je bila duša k Bogu vzeta. Prinesla sem mu revčico brez matere, da bi ga bila nekoliko razvedrila z njo, ali resno je oči vperl va-njo in kratko spregovoril: „Idite mi izpred oči z otročetom — umorilo je mater!“ — Obernil se je še enkrat k postelji, pogledal svojega mertvega angeljčka, potlej pa terdo in počasi odšel iz sobe.“

„Moj gospod, kar jaz vém, ni še nikoli jokal; ali vendar menim, da je gotovo ranila ga smert blage soproge. Vsako noč je terdo in počasi hodil po sobi gori in doli. Pa minul je mesec, in obraz je imel zopet resen in pokoren tako, kakor prej. — Ali ne zamerite duhovni oče, sej kmalo pridem nazaj, moram k gospodu pogledat, — kaj dela.“ — Sinila je v sobo na drugi strani.

Nekoliko trenutkov, in žena je prišla nazaj. Gospod spi, je djala. „Ali tako spanje je strašno, tako zdi huje in ječi, da je groza človeka. — Ako vam je drago, zdaj naj povem še to, česar je vam treba.“

„Kerstili so potlej hčerko. Dobila je materino ime. Jaz sem ji nekako nadomestovala mater. Rastla je, lepo rastla, zmirom podobnejša rajni gospej.“

„Ravno 12 let je bila spolnita, ko gospod kar na lepem ves svoj opravke prepusti svojemu prvemu pisarju, se preseli v eno naj razprostonejših ulic, in to novo bivališče okraši z nenavadnim pohišjem. Menila sem, da to samo zarad hčeri. Ali ne. Moj gospod je bil izvedel za poseben studenec svojemu bogastvu; res se je bil vdal skoposti.

Dan na dan smo imeli grofe in kneze v hiši; prekrasne kočije so se ustavljale pred našimi vrati. Naše življenje je bilo pa zmirom navadno. Za hčerino omiko je gospod posebno skerbel, imela je naj boljše učitelje ali nič kaj se jim ni skazoval.“

Tako je minulo nekoliko lét. Gospod si je nagermadil strašno bogastvo, da sam ni vedel kam z novci; in vendar je vsak dan huje skoparil, vsak dan se je bolj stiskalo pri izdajkih za potrebe. Obleko je nosil vso zalosano. Skoro vsak večer je begal po sobi in kolikokrat sem slišala nesrečnega starčka, tako je tarnal: „Oh, okraden sem! — oh okraden!“ Potlej je vselej odperl ves železni zaboj, mošnjo za mošnjo jemal iz njega in cekine prešteval na mizi. Kadar se je pa naveličal in utrudil, potlej je vselej miren vzdihnil: „Hvala Bogu! Vse je prav v redu; nič nisem na zgubi.“

Take besede sem pa vsak pot z grozo poslušala. Gotovo tudi, da mu je ta nesrečna prejšnja zaljubljenost, ta zatelebanost v novce zadušila ves čut v serci in precej skalila možgane. Ali bilo je še naj žalnejše to, da vsak dan je huje stiskal. Neprevidoma mu sine v glavo še to, da mu hči preveč jemlje; zato so učitelji nehali hoditi k nam. Ali ni bilo še zadosti to. „Jaz sem reven,“ djal je nekega dne hčeri, „prav obožal sem že, zato ne morem nič več skrbeti za-te. Od danes moraš sama skrbeti za-se. Sej vidiš, star sem že, in strašno se moram potiti, da vjamem kako dvojačo tam pa tam, in ti bi me v kratkem času obrala do belih kosti. To mora drugač biti. Od zdaj, česar si ne zasluziš sama, tega ne doboš. Jaz terpim, zakaj bi pa ti ne?“

Poprašala me je za svét ta dobra duša in tako je jokala reva, da je komaj govorila; jaz pa sem se tako ustrašila, da je kar vertelo se mi v glavi. No, ali mislila sem, da se kmalo zopet iz glave izkadé te misli gospodu, torej sem nasvetovala dekletu, naj se čisto vdá očetu. Ali kako sem se pa bila ogoljufala! Gospod je bil vsak dan čudnejši. Vedno je pikal in grizel hčer, grozil se ji, ukazoval, kregal jo, da je bilo groza. „Ako nečeš delati,“ vpil je zmerom ves serdit, „ne misli, da je za lenuhe moja hiša.“ Uboga hči pa je na vso moč delala od zora do mraka vsak dan, nikamor čez prag se ni genila in skor nič ni jedla. Obledela so ji rudeče lica in čisto vpalo ji obličje, tako da sem se bala za-njo, da gotovo v kratkem bo obnemogla. Ali Bog je čudno usmilil se je. Mlad častnik, ki je nekak opravke imel z gospodom in je že v otročjih letih poznal to hišo, je želel to dobro in nedolžno hčer v zakon. Gospoda pa ravno ni bilo domá, ali kmalo je imel priti. Blaga duša ni bila temu nasproti; ali vendar je kar naravnost naznanila, da si nikomur ne upa obetati svoje roke, ako oča ne dovoli. (Dalje nasled.)

Zavernitev.

Človek je stvar obstoječa iz umerjočega telesa in iz neumerjoče duše, ki ima um in prosto voljo in se s tem razlikuje od vsake druge zemeljske stvari. Človeka namen je Božja čast in njegovo lastno zveličanje; vstvarjen je, da bi ljubil Boga, svojega stvarnika, da bi ga molil, častil, mu služil in pokoren bil, in da bi bil po doteklem časnem bivanju v večnosti večno zveličan. To je nauk svete vere, ki je slednjemu vernemu znan, bodi si že priprost vernik, ali pa učen; otrok, ali pa odrasen.

Da ta namen doseže, spolnovati mora človek troje poglavitnih dolžnost: do Boga, do bližnjega, in do samega sebe. Kako da jih moramo spolnovati te dolžnosti, nas pa uči ravno sveta vera, kakoršno shranuje in oznanjuje v nerazkaljeni čistosti in nepopačenosti cerkev Gospodova. Hočemo namen svoj doseči, namen, zavoljo kterega bivamo tu na svetu, treba je da poslušamo cerkev, in zopet treba seznaniti da nas cerkev, poklicu svojemu zvesta, s trojnimi omenjenimi dolžnostmi ter nas v njih spolnovanju vodi in podpira. To storiti in pa zverševati pa zamore se pri človeku le s pomočjo jezika, toraj s pomočjo tistega neprecenljivega daru božjega, kateri z umom in prosto voljo vred človeka nad vse druge zemeljske stvari povzdiguje, in mu še le mogoče stori, da je v stanu se porazumiti s svojim bližnjim in v menjavi medsebojnih misel, čutil, želja in prepričanj zavediti se še le prav ko človeka, in spet ko tak spoznavati svoj cilj in konec in si odgovoriti na vprašanja toliko pomenivne: Od kod? Zakaj? in Kam? —

Mutec, ki ne sliši in ne govori, imel bi silno pomanjkljive zapopadke, ko bi živel med samimi mutastimi njemu podobnimi; njegovi zaumeni pa se širijo in jasne v družbi z ljudmi, kateri govoré, in mu to, kar jim beseda pripoveduje, kažejo in s kazanjem počitujejo; nam enak zunaj besede pa postane mutec, ako zna brati in pisati, ter se s pomočjo bukev soznani s potrebnimi vednostmi. Brati in pisati pa bi nikdar mutec ne znal, ko bi ne bilo jezika, ko bi ne bilo govorice na svetu, kajti to, kar mutec piše, kar mutec bere, je ravno jezik, je beseda, ktere sicer ne govori, pa jo misel v duhu izgovarja in z njo svoje razumke širi in v vednosti raste. Jezik je srednik, po katerim se dušne moči bistre in brusijo, je glas, kateri duši vse potrebno donaša in naznanja; brez jezika, brez besede ostal bi mutec pravi mutec, ne le po telesu, ampak tudi po duhu; brez jezika, brez besede bili bi mutci vsi ljudje, manjkalo bi nam čudovitega orodja, neprecenljivega pripomočka, brez kterega ni pravega zadostnega spoznanja in znanja; brez besede, brez jezika bi naravnost nezmožni bili, spoznati prav svoj cilj in konec ter mu primerjeno živeti; brez besede, brez govorice človeka skupno celo misliti ne moremo, ako ga vzamemo za to, kar v resnici je, namreč za stvar iz umerjočega telesa in iz neumerljive duše obstoječo in v Božjo čast in njeno lastno zveličanje odločeno. Človek kakoršen je in kakoršen biti mora, ni potemtakem le z umom in prosto voljo, ampak tudi z neprecenljivim darom besede obdarovan, in ta dar mu je bistveno potreben, da doseže svoj cilj in konec, kakor mu ga je odločil Stvarnik. Ta cilj in konec pa, kakor smo že zgoraj omenili, in kar je sploh znano, je spoznanje in častenje Boga, in zveličanje človeka, in cerkev, ki je od Boga nam postavljena voditeljica na ti poti proti Bogu in zveličanju, sprejeti mora potemtakem človeka kakoršin je, toraj celega za dušo in s telesom, z umom in prosto voljo, pa tudi z jezikom ali besedo, ker brez besede bila bi ona muta, bil bi človek mutec, porazumljenje vzajemno in neogibno potrebno bilo bi nemogoče, in cilj in konec človeka nedosežen.

Hoče tedej cerkev doseči s človekom odločeni cilj in konec, mora ga vzeti, kakoršen je, toraj ne le samo kakor stvar umerjočo po telesu, in neumerljivo po duši, ampak tudi ko stvar, katera je še le s pomočjo neprecenljivega daru besede zmožna, zvediti in spoznati naprave Božje previdnosti in ohraniti na poti tisti, ki pelje do omenjene dosežbe, ali z drugimi besedami, cerkev mora vzeti človeka celega, toraj tudi po jeziku njegovem, tedaj brez dvombe in ugovora tudi ko Slovenca, Nemca, Laha itd., ker v njegovem jeziku govoriti ona mora, da jo razume in razumljeno sebi v prid oberne.

Slovenski narod govori slovensko; v tem jeziku le ume govorico, in tudi cerkev, da ga seznaniti z večnimi resnicami, mora le v tem jeziku marjati z njim; kajti prazna, brez sadu in vspeha bila bi beseda nerazumljiva.

Preblage, skrivnostne in presvete so resnice keršanske, veličastne, preimenoitne so reči, ki jih nam naznanjajo, neskončno, vsegamogočno, nezapopadljivo, večno in presveto je bitje Božje, ki se nam tu razodeva, čudovitna je previdnost njegova, in cilj in konec, nam postavljeni, je cene nezmerne. Ni je reči v vsi stvaritvi tako znamenite in tolikega pomena, kakor je ona, ki jo keršanstvo zahteva. Vse, kar svet čišla in povzdiguje, je čusno, goljufno, nečimerno in neobstoječe, je prazno, če ni v zvezi s keršanstvom, je brez prave, resnične vrednosti, med tem ko sveta, keršanska katoliška vera človeka uči, napeljuje in naganja, da naj dušo in telo enakomerno na vkladu keršanske pravstvene postave požlahtnuje, v tem požlahtnovanju pa si poskerbi in ohrani vestni mir in dušno zadovoljnost tu na svetu, po smerti pa večno, rajsko združenje z virom vse sreče in radosti, z Bogom neskončnim in večnim. Kako sveta, imenitna in veličastna je potemtakem reč, ki jo zahteva keršanstvo! Kako zelo se torej tudi gotovo spodobi, da se resnice njene, presvete, skrivnostne in zveličavne oznanjujejo, razkladajo in priporočujejo ne v besedi sirovi in rogljati, temveč v besedi, kolikor mogoče, čisti, lepoglasni in olikani. Sej vsaka reč je le lepa, če je čista in olikana. In glej, to je eden zares blazih nagibov, da gori tudi duhovšina za pravice in likanje domačega jezika.

Mi smo tedej verh ljubezni do vsega, kar je našega in domačega, narodni, mi smo rodoljubni, ker želimo nar veličastniši resnice, in to so resnice svete vere, v lepi, krasni besedi oznanovati in priporočevati; mi smo narodni, in rodoljubni, ker želimo narodu svojemu predragemu, slovenskemu, po zmožnosti k popolnosti pripomoči, in toraj ga izobraževati v vsih mu v to potrebnih vednostih; mi smo rodoljubni, ker je izobraževanje in dojemanje v taki popolnosti mogoče le v domačem jeziku, in le po tem, ako je tisti olikan in v pravicah, ki mu ko takemu po vsi pravici gredo; mi smo narodni in rodoljubni, ali ven in ven v mejah postavnosti ko zvesti državljani. Slovenec je živoveren in zato pripravljen, raji molčati in krivico terpeti, kakor pa nepostavno vzdigniti se, on ni posnemavec prekucuhov, vera mu je poglavitna voditeljica, in nje junaški oznanovavci in veljaki njegov izgled. Slovenec je z dušo in s telesom zvest Avstrijan, in ne iše ko rodoljub družega razun tega, kar je narodu njegovemu potrebno, da je v stanu živeti ko dober katoličan in se ohraniti ko slovenski narod ter se more izobraževati in zverševati.

Pri tacih okolišinah pa, kaj hočejo nekteri s tem, da pravijo in terdijo, da cerkev in narodnost nimate med sabo prav čisto nič opraviti, in da cerkev človeka sprejme ko človekane pa ko Slovenca, Nemca itd. Ni li takšno modrovanje, z ozirom na to, kar je ravno izpeljano, znamenje nepremišljenosti, ali pa tudi neznanosti z našimi potrebami, z našimi zadevami in zahtevami? Ni li to znamenje nekega natorlevanja in podtikanja namenov, ki so narodu slovenskemu kar čisto neznan? Ali ni poslednjič takšno modrovanje celo znamenje Slovincem neprijazne, da ne rečemo, sovražne volje? In ali bi ne bilo bolje za take ljudi, da bi molčali, namesto da govore in pisarijo? Če mnogi Nemci in Lahi imajo posebne, večkrat čudne zapopadke v zadevi narodnosti svoje, in na take zapopadke operti rogovilijo; Slovenec z njimi ko takimi nima nič opraviti. V—1.

Koliko premore serčnost zoper pregrehe in napake.

Stolberg pripoveduje, da pod greškim cesarjem Justinom so se bile tako vgnjezdile goljufije in mnogotere krivice, da je cesar o neki priliki britko tožil zavoljo tega v pričo starasinstva. Vstane pa eden starasin in napové, da v kratkem bo napravil, da se bodo tožbe zavoljo krivic bolj redko slišale, ako mu cesar dá k temu potrebno oblast. Cesar mu zroči verdévanje pravice, izvoli ga zapovednika

ali prefekta carigrajskemu mestu in dá mu naj obširniši oblasti in polnomočnosti.

Ni bilo dolgo, kar pride uboga vdova k zapovedniku in mu toži, da imeniten gospod, ki ima na cesarskem dvoru veliko veljavo, ji je ugrabil velik del premoženja, ki ga je podedovala po ranjcem možu. Zapovednik brez pomude piše temu gospodu, da naj vdovi nazaj da, kar ji je uropal, in vdova sama je mogla k njemu pisno nesti. Bila pa je z veliko sramoto iztirana iz hiše prevzetnega goljufa. Nato pošlje zapovednik briča in pokliče pred sodbo krivičnega moža, pa ni ga bilo.

Zapovednik je vedil, da toženi je večkrat povabljen k kraljevi mizi, torej gre neki dan v cesarsko obednico, ravno ko je le-uni bil pri cesarski mizi, stopi rezno pred cesarja in reče: „Cesar! ko ste mi bili verdévanje pravice izročili, je bila Vaša volja, da naj se strahuje sleherni, kdor koli krivico dela, če je še toliko imeniten, in da naj se vsakteremu pravica stori, če je še tako nizkega stanú. Naj smem z naj ponižniši spóštljivostjo poprašati, če je Vaše veličanstvo še zmiraj te stanovitne volje?“

Cesar, ne vedé, kam to meri, odgovori, da je še zmiraj ravno take volje, in še pristavi, da tudi on sam bi šel pred sodnika, ako bi ga bil kdo tožil.

Zapovednik migne, dvoránine duri se odpró, berič stopi v dvorano in napuhjeni goljuf je bil pri cesarski mizi prijet in odpeljan.

Drugi gosti so ostermeli pri taki rezni ostroti. V sodnji hiši je že čakala vdova toživka. Ostro se je zdaj reč pretresala, priče so govorile dokazovanja in zagovarjanja so se preiskale. Tožencu je bilo na zadnje skazano, da je več silno hude kazni vrednih krivic počenjal, in zapovednik je nad njim sodbo izrekel. Slekli so ga, s šibami topli, potem so mu glavo ostrigli, posadili ga nazaj obrnjenega na osla, in v očitno izgledovanje je bil peljan po več mestnih ulicah. Očiten klicavec je šel pred njim, in razklicaval na glas storjeno hudobijo, ime in stan hudo delnikovo, in pa prisojeno kazen.

Ta do tistihdob neslišani izgled ostre pravice je imel pa tudi pričakovane nasledke. Vsi, visoki in nizki, ki so se zavedili kake krivice, so hiteli lepo spraviti se z ogoljufanimi, da bi ne bili toženi, — in ni terpelo čez let in dan, da se je v deželo povernil nar boljši red in zanesljiva varnost.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Cerkevno. — k — Te dni smo imeli prilóžnost viditi nekatere prav izverstno in po ceni izdelane cerkvene vezene reči. Bilo je bogato vezeno (štíkano) banderce pred sv. R. Telo za podkrajsko faro, in ravno tako lepa burza za Radolico, dve z zlatom vezeni predgrinjanci pod izpost. sv. R. Telo za dobrepoljsko duhovnijo. Te reči je izdelala bratovšini sv. R. Telesa dobro znana gospodičina Marija Elzner (v Gregeljnovi hiši za franciškansko cerkvijo), ktera ne le vezenj, ampak tudi vsaktere cerkvene paramente, blazine, spice, perilo itd. prav dobro in po cerkvenih postavah izdeluje, česar se vsak lahko prepriča o vsakoletni razstavi imenovane bratovšine. Privošiti bi bilo, da bi cerkvene dela pogosto se izročevale takim spretnim in zanesljivim rokam.

Cerkveno slovstvo. Zopet smo obogateli za zvezek lepih cerkvenih pesem, ktere je izdal g. A. Vavken, učenic v Cerkljah na Gorenskem. Gg. Belar in Smolej sta izdatelju podala nekaj napevov v ta namen, in tako pripomogla k vrednosti celega dela, ktero se zavoljo proste milote in ginljivosti posebno podá za cerkev. — n —

Na Igu v Strahomeru je bil zopet ogenj. Trešilo je, ravno ko so kosili, 18. u. m. v hišo kmeta Glasiča, ki je vsa pogorela. — 21. u. m., nedeljo zjutraj, jo prišel neki berač od Staje na Studenec (Ig) in pri prvi hiši se

je na plot naslonil, kri iz sebe bruhnil, je prestopil še čez cesto na trato, na tla čenil, zdihnil in umerl. Ne vé se, od kod je bil póstarni mož.

Z Vač, 23. vel. serp. M. K. — Na Vačah ravno nad tergom je prijeten hribček, na katerem stoji kapela sv. Križa. Tukaj se zlasti vsak petek v posti, pa tudi druge čase med letom večkrat sv. maša bere. Ljudje ta kraj kakor Božjo pot včasih močno obiskujejo. Preteklo nedeljo, 21. vel. serp., ravno po popoldanski Božji službi se je tukaj nepričakovana nesreča dogodila. Trešilo je v kapelo, vžgala je strela kosten, v katerem so bile cerkvene oblačila shranjene, in pogoreli so vsi mašni plajši, njih pět, albe, 2 mašne bukve in vse cerkveno perilo z omaro vred. Sveče na altari so se stajale itd.; tudi altar je bil že začel goreti, pa ljudje, ki so od daleč pritekli, so ogenj pogasili. Ravno na drugi dan je bila ondi sv. maša oznanjena, pa ni se mogla v takem razdjanji opraviti.

Z Gorenskega. Kakor je bila Danica o neki priliki že omenila, so pred nekaj časom peljali od g. Samasata iz Ljubljane v Javorje nad Loko prav lep okoli 20 stotov težek nov zvon, ki se s starima prav dobro vjema, torej je vsa pridna fara vesela prelepega zvonila, ktero se s prijetnega berda na višavi deleč okrog razlega. Zvon so s pripomočjo gosp. duhovnega pastirja prec plačali. Zraven družih cerkvenih popravil je tudi obok pod zvonovi dodelan, in pri zatvornicah v zvonikovih linah, ki so tudi v delu, je spomina vredna ta previdnost, da zatvornica proti cerkvi bo železna zavoljo nevarnosti kacega ognja. — Kakor na farno cerkev, tako imajo ondotni marljivi gospod oče ozir na podružnice. Pri sv. Valentinu, kjer so bile pred malo leti velike predelave, kakor je že znano, in tudi v Četeniravnih so letos poprave mnoge baže na versti, da se Božje veže v primérni stan spravijo in čedne ohranijo.

Izpod Ljubelja, 15. avg. Vr. — Dovoli, ljuba Danica, da ti tudi jest dopišem! Današnji praznik je bil za našo faro, ki je že veliko delavcev poslala v vinograd Gospodov, zopet vesel dan. Pel je namreč novo mašo čast. gospod Vilhelm Gasperin vpricho množine ljudstva in gospodov. V pridigi so domači duhovni oče, vis. čast gosp. A. K., precisto Marijo Devico g. novomašniku in vsim vernim v izgled čistosti in ponižnosti priporočevali. K sklepu so tudi izrekli željo, da bi še več novomašnikov naša fara izredila. Tudi so omenili čistosti sv. Vilhelma, kralja napolitanskega in patrona novomašnikovoga.

V naši farni cerkvi popravili so velikega in oba stranska oltarja. G. L. piše, da je naša cerkev malo preozka, kar se mora poterditi, in tudi zvonikova streha bi imela biti okusniša. Pa kaj se hoče! —

Zo v začetku leta je smert dva človeka, enega delaveca in enega Laha, nanagloma pobrala. Pervi je zapustil ženo in mnogo otrok; drugi pa je, kakor so pravili, ravno tisti dan preklinjal, ter se rotil, rekoč: Že sedem let nisem bil pri spovedi, pa še ne grem, če me prav danes h... vzame! Z Bogom se tedaj rés ni norčevati! — Po veliki noči je ogenj veliko škode naredil in nas v velik strah pripravil, neki hlapec je celo mogel smert storiti. „Boditi torej pripravljeni, ker ne veste ne ure ne dneva, kdaj pride Gospod!“ — To opominjevanje Božje pa malo pomaga; dosti jih živi kakor so pred živeli, pijančevanja in ponočevanja ni konca ne kraja.

Pri Novi štifti, 25. avg. 1864. Marija zdravje bolnikov. V ribniški dolini (na Kranjskem) pol ure od marijanske romarske cerkve Nove štife je Marija letos 64 let starega kmetiškega moža, kteri je 3 leta strašno težavo preterganega telesa terpel, naglo popolnoma ozdravila. Ko je za smert bolan ležal in se bal, da ne bo dočakal, da bi za smert previden bil, je zaupanje vzel k stari podobi matero Božje pri Novi štifti z Jezuskom v naročji, ktera je, kar je za veliki altar druga podoba narejena, v stranskem altarčki. Prosil jo je naj prvo, naj mu odpusčenje

grehov sprosi, po tem, če je volja Božja, tudi še zdravje telesa, s temi besedami: „O Marija! blizo (v naročji) imaš Jezuska, ni ti treba daleč iti prosit ga, lahko mi sprosiš naj prvo odpuščanje grehov, po tem zdravje telesa, če je volja Božja.“ Na to je zaspal. Ko se je prebudil, je bil popolnoma zdrav. Čast. zdravnik tega kraja je vidil popred nevarno bolnega, potem je ozdravljenega, ko ne pre lahko-veren, na tanko pregledal in popolnoma zdravega spoznal. Jaz duhoven pri Novištifti sem zdravnikovo spričalo v rokah imel in ga bral. Čudovito ozdravljenje je torej zadosti očitno.

J. J., duhoven.

Z Gorenskega. Razni narodi imajo mnogotero narodne veselice; slovenskega naroda naj lepši veselice so nove maše. Tukaj so vsi zedinjeni, vsi so prijetli, naj si bodo kmetiškega ali gosposkega stanú, duhovni in svetni gospodje, šolska mladina od naj nižjih do naj višjih stopen. Kako vesel je zlasti delavni kmetič in kako dobro mu dé, ko pride včas od pluga in sekire v enake okolišine, kaže njegova dobra volja in razveseljeno serce na novih mašah. Tudi na bohinski Beli, kjer ljudje kaj tacega skorej ne pomnijo, je bila pretečeno nedeljo nova maša ondotnega domačina g. Al. Rožica, pri kateri se je bilo snidlo veliko slovenskega naroda vseh stanov. V mični od gosp. Keršmanca mnogotero olupšani cerkvi sv. Marjete se je obhajala vesela. Bogu ljuba in ljudem prijetna slovesnost. V. č. gosp. kanonik Jan. Poklukar so v čerstem govoru dokazovali in pojasnovali, kako je mašnik delež Bogú, Bog pa delež mašnikov, ter iz tega izpeljevali imenitnost, tehtnost in lepoto duhovskega stanú, pa tudi kazali, kako je dolžnost ta stan častiti. Gg. bogoslovci in drugi pevci so s častiljivim petjem cerkveno slovesnost povzdigovali. Druzih okolišin ne bom popisoval, ker so povsod pri tacih opravilih zlo enake. Bog daj novemu mašniku pravega duhovskega duha, gorečnost v vsem dobrem in stanovitnost do konca.

— Pri šolskih spraševanjih, ki se ravno zdaj opravljajo, se zopet poterjuje, kar je sploh znano, da Gorenci, kakor pijejo bistre vodice, imajo tudi jasne glavice. V Gradu je šolske mladine blizo 300 z nedeljskimi vred. Vsakdanja učilnica ima 3 razrede. Pri spraševanju 22. u. m. so se otroci prav dobro obnašali; pisanje je bilo veliko, ki kažejo marljivost učeniško in učensko. Goreči učenik g. Cetelj, ob enem organist, tudi z učenjem petja zaoliko mladine veliko dobrega stori. Dekličiči imajo nedeljsko šolo pri g. fajmoštru, ktero s 17. letom po opravljeni poskušnji iz vsega keršanskega nauka zapustijo. Sploh gre po takem in mnogoterem drugem prizadevanju ženski mladosti ta pohvala, da se s tujci ne peča, od ktere strani bi ji sicer utegnula mnogotera nevarnost pretiti. Kakor tukaj tako tudi v Gorjah posebno veliko pripomorejo Šmarnice k omiki ljudstva. O tem času se v unih krajih skorej vse ljudstvo vdelaži ss. sakramentov, kar sicer ni povsod v toliki obilnosti, kjer imajo Šmarnice. Lepo je viditi v Gorjah dobro oskerbovano cerkev. Vsi altariji in veliko paramentov in družih lepih reči je napravljenih pod sedanjim gospod fajmoštrom. Pri šolskem spraševanju 25. u. m. se je vidilo kako potrebno je novo šolsko poslopje. Kakor slavnice tako so bili otroci v mali sobici nagnječeni, če tudi jih zavolj dela in pašo več iz šole poostaja. (Konec. nasl.)

Maribor, 25. avg. Od 27. avgusta do 2. septembra se bodo v mariborskem semenišu obhajale duhovske vaje pod vodstvom čast. gosp. Šmid-a, špiritvala v graškem semenišu. Ročno po končanih vajah se podajo milostljivi knez in škof birmovat v šmarnsko dekanijo. Do danes je že 18 novincev v bogoslovje sprejetih.

Z Dunaja, 20. vel. serp. (Iz prijat. lista.) Že precej časa hodim po Dunaji sem ter tje, zunaj Dunaja, krog Dunaja, povsod ogledujem izdelke uma in dlani človeka, ki jih je izdelal, kolikor premorem, študiram.

18. avgusta ob 12^{1/4} so pričlo ministrov Rechberga, dr. Heina in Plenera vlekli na izdelani stolp sv. Štefana

cesarskega orla. Pol ure je romal orel s podnožja na visočino. Neizmerna množica se je gnela tu in med njo tudi jaz. Naj pre-slavni orel, ki je na naj višji verh vseh zidarij cesarstva dospel, lepo pazi, da bodo vse na okrog po velikem cesarstvu enaka bremena, pa enake pravice.

Veliko večerno veselico današnja v „pratru“ sem tudi ogledoval, velikanski ogenj, še bolj pa me je zanimalo poslušati mnogoterno kremljanje iz neizmerno množice. (Pravijo, da je bilo kakih 200.000 ljudi na enkrat tu).

Nekdo je v svojem entuziazmu menil: Alle Zeitungen werden wieder voll sein vom Volksfest, aber das kann man ja gar nicht beschreiben, auch wenn man's wollte.

Neizrečeno veliko Ogrov bilo je te dni tukaj. Ne vem, kaj jih goni ravno o tem času sem na Dunaj. To so vam hrabre postave, vse v domači narodni noši; lepo jih je gledati. Bilo pa je tudi mnogo naših bratov Čehov, Poljakov tu. Namerilo se mi je, ko smo včeraj šli z g. G. v „Laksenburg“, da me ogovori kolega po slovenski. Sliši mož, ki je zraven mene sedel in pravi: Ne zamerite, ali niste Hervat? Jaz: Slovenec. Vi pa? pravim. Vi ste Čeh? Odgovori: da. Pristavi še: Ta le gosp. je pa Poljak. Toraj vsi Slovani, pridenem še jaz vesel. Poljak je imel seboj tudi družino, kako prijazno se je glasila njih govornica, ne morem izreči, še zdaj mi prijetno zvoni po ušesih.

Pruskega kralja imamo zdaj tu, danes je v gradu „Schöubrunnu.“

Kaj je kej novega po širokem svetu?

Prusovski kralj je 25. u. m. zapustil Dunaj. Pravijo, da se bo v Kehl-u z Napoleonom snidel.

Mehikanski cesar in cesarica si s svojo priljudnostjo serca prebivavcev obilno pridobivata. Rovarski general Uruga se je s 5000 vojakih podvergel novi vladi.

Na laškem Tirolskem so zasačili daleč razpreženo garibaldovsko zakletev. Zdaj deležnike izejo in zapirajo.

Iz Algira dohajajo zopet hujski naznanila zastran arabskega rogovilstva; z morijo, požigi in razdevanjem mnogih francoskih naprav razodevajo musulmani svojo razdraženost. Tudi v Smirni je bil neki derviš, ki je prišel iz Medine, turke na noge spravil, gosposka pa jih je bila hitro vgnala v kozji rog.

Iz Rima pišejo, da ste Španija in Avstrija vsaka svojega poslanca vstanovili pri kralju Francišku II; po tem takem so prazne novice, da bi Francišek II Rim zapustil.

Iz Krakovega naznanjajo, da je do 100 romarjev vtonilo, ki so se Veliki Šmaren gredé domu s Kalvarije Zebridovske pri Černihovu čez Vislo prepeljevali. Brodarje, ki so bili preveč napiti in ker je bilo že temaćno, je voda naprej zanesla, čolu s 300 ljudmi je butil ob neko drugo brodarstvo, se na dvoje razpočil, in en del izmed njih je bil ves rešen, drugi so skorej vsi vtonili. Med vtonjenci je neki tudi kmet Borun iz Kašova, kateri je slovec zavolj svojih popotvanj v Rim in v Palestino in njegove mnogotere dogodbe so bile popisane v domačih in tujih časnikih. Zastran njega velja poljski pregovor: „Srečno je prišel čez Dunaj (Donovo), in vtonil je v Dunajecu.“

Norvežan O. Stub v Turinu, ki je poverniši se v katoliško Cerkev pristopil k mnihom barnabitom, pojde z dvema francoskima duhovnoma na Dansko v misijon. Tamkej je namreč polna verska svoboda, ktera je sicer dana le bolj v prid protestanskim ločinam, vendar si jo more pa tudi katoliška Cerkev v prid obračati. (Kat. L.)

V Carigradu se je nedavno na prošnjo blaženega služabnika Božjega Leonard-a Porto-mavriškega zgodilo čudovito ozdravljenje, ktero je bilo cerkveno preiskano in preiskovavne pisma so izročene zboru ss. obredov v Rimu, ki jih je 9. roznika odobril in poterdil. Ta, zlasti zavoljo lepih po njem zloženih premišljevanjih križevega pota dobro znani služabnik Božji je bil 45 let po svoji smerti,

t. j., l. 1796 od Pija VI za blaženega razglašen in že nekoliko let pozneje se je obravnavalo, da bi se spoznal očitno za svetnika.

Jonskih otokov katoličanje se nič prav ne hvalijo pod novo greško vlado. Dopisnik iz Kery-a otoka v „Arm.“ pravi, da pod poprejšnjo angleško vlado so res življali naj obširniji svobodo, ker Anglija je vlekla od onodod svoje šerline in potem se ni kaj dosti vtikala v njih zadeve. Tudi je znana angleška šega, da Anglija v družih hišah ogenj rovarstva piha, v svoji lastni hiši pa čez vse mir ljubi in s svojo tenko politiko gleda, da ljudstev ne dela nepokojnih. Večina Joncev je gorečih katoličanov: Anglija je tedaj katoliško vero branila; Jonci ljubijo svoje duhovne: Anglija je bila torej dobra duhovnom in zlasti njih vikšemu škofu. Dopisnik pripoveduje izgled. Protestanški episkop iz Gibraltara, kateremu je Melita podveržena, pride v te oddaljene okrajine svoje episkopije in si da nad vrata postaviti svoj gerb. Ljudstvo je nad tem nezadovoljno in toži; in po nekterih dogovorih je v dveh urah gerb zginil znad vrat. Prebivavstvo nikoli ni želelo k Grecii priti, temuž rogovileži so se posluževali tega strašila, da bi dosegli dobrót in prijenjevanj od angleške vlade in kada koli so kaj prosili, so vmes vtaknili sklenitev z Grecijo: vlada pa — ne iz strahú otoke zgubiti, temuž da bi jih mirne ohranila, se je skazovala velikoserčno. Ob času pomanjkanja je vlada mesta zlepševala, da bi ne vstal kak hrup, in prebivavstvo je ostalo mirno. — Vse to, se vé, je delala iz politike. Zdaj se je vse spremenilo; nezadovoljnost je splošna, revšina se množi, veljava vladina je pod nič, deržavna blagajna kakor na Laškem. Vojna je slabo verdevana in še slabeje plačevana; vsi hočejo biti častniki, — do 200 častnikov je med 500 vojaki. Ubogi greški kralj je mlad in ne vé, kako bi se obrnil, da bi napravil nekoliko reda v svoji vladi. Malo število gorečnikov je spregledalo in sam predsednik je djal undan vikšemu škofu: Oh! milostni gospod, vsi smo podverženi zmoti, in jaz spoznam, da sem se zmotil; in ko bi se to dalo dvakrat delati, ne obračal bi se tje več v drugo. Drugi udje parlamenta so ravno te mi-li... Zmiraj je nevarnost, da vstane črna vojka med strankani. Ni res, da bi bile terdnjave razderte, kakor pišejo časniki; samo terdnjava ob vходу, ki so jo bili naredili Angleži, je razdjana. Viksi škof se je podal po opraviilih v Rim, od onodod se bo obrnil v Pariz zahvalit Napoleona za neke dobrote, ki jih je storil katoliški cerkvi v Korciri.

Stan srednje-afrikanskega misijona je ob kratkem ta-le: Misijoniši Gondokoro in sv. Križ ste opušeni in tudi v Selalu ne bodo misijonarji prebivali; njih vterjeno stanovanje bo Hartum. Tukaj je prednik č. O. Fabijan Pfeifer iz serafinskega reda; na potu tje je zdaj O. Mejnrad Strauss iz samostana Dorsten v Vestfalii. C. k. konzularni opravnik Fr. Binder pride nazaj v Evropo in njegov namestnik bo g. Martin Hansal, ki je bil nekdanj v misijonu. V Hartumu je zdaj katoliška občina iz naseljenih evropejcev, iz Koptov, ki so se v katoliško Cerkev povernili, iz nekterih katoliških zamurskih zakonskih in več njih vsako leto kerševanih otrok, pa tudi iz odraslenih zamurcev, ktere pa še le po daljšem poučevanji in poskušnji keršujejo. Lani je bilo keršenih sedem zamurskih otrok.

Iz Amerike piše misijonar Chmeliček svojemu bratu: „Človeško življenje tukaj nima nič cene; reka Misisipi in železnice v Ameriki vsako leto več ljudi pogoltnejo, kakor pa nezmerni ocean (veliko morje). Vsakemu popotniku bi bilo svetvati, da bi poprej zase opravil molitve, kakor se molijo za umirajoče.“ Ravno 19. rožnika je v Kanadi železnični vlak, v katerem je bilo na 11 vozeh 354 popotnikov, z mostú pri Peloit-u v vodo zderknil in le kaceh 40 popotnikov je ostalo brez škode. Do 1. mal. serp. so bili našli 87 merlicev in 90 so imeli ranjenih. Ti izselniki so šli na barki „Vikar Bremski“ v Ameriko. Med njimi so

Avstrijani, Prusi, Poljaki, Čehi, Danci, Švedi in nekaj Lahov. — Nadavek pri denaru stoji na 280, t. j., za 1 dolar zlata se plača 2 dolara in 80 centinov papirnega denara. — Mnogi izselniki boleajo, pravi g. misijonar; ni davno kar sem pokopal nekega izselnika in 4 njegove otroke, žena pa je za smert bolna. Zdravnikov in duhovnov tukaj manjka. Na tisoče ljudi je brez cerkve in brez šol in podobni so bolj dvenogati in živalim, kakor ljudem. Ubogi otroci odrašajo v gojzdih brez vse odreje! Pred malo časom sem kerstil pet do sedemletne otroke nekega Slovaka, kteri je z Misuri-a 50 (amerikanskih) milj dolgo pot čez Misisipi k meni prišel. Na tisoče ljudi tukaj umerje brez sv. kersta zavolj nevednosti in nemarnosti. — G. Leopold Peč, rojen Moravan iz olomovške škofije, je vodja redemtoristiškega vstava v novem Jorku. „Da bi Moravo obiskal, na to zdaj ne mislim; za deset lét bo morebiti Amerika z Evropo po železni cesti sklenjena, „„a pak to by šlo lépe.““ (Hlas.)

Lesniki, jabelka in lesnik“ c.

„Eingesendet v „Laibzgti.“ 25. u. m. naznanja željo, da naj bi se odpravilo ostudno nočno potepinstvo, ki je na poti od frančiškanske cerkve do mesnic in pod šolami. K temu čez vse pravičnemu vošilu ni družega pridjati, razun da naj ta za pravnost in čast ljubljanskega mesta potrebna skerblijivost obsega celo mesto in predmestja. — V „Blätter a. Kr.“ št. 34. „über Pfahlbauten.“ se bere med drugim modrovanjem, da Nil vsako leto nekaj blata pustí in da ta plaviž v nilski dolini v enem celem stoletju zviša zemljo le samo za tri pale e in pol. In ker so nekako čepino 39 čevljev globoko iz blata izlekli, je precej posteva storjena, da je ta čepina 12—13.000 let stara... Kdor tako o Nilu misli, modruje in piše, ga menda nikoli ni vidil, pa tudi ni pogledal, koliko persti nar manjši gorjanski potočič puša v ravnini, kadar več ne dere in se na širjavo razlija. Znano pa je, da Nil se po vsi egiptovski dolini razlija, da deželi vso gnojnino puša, ki jo je nabral v silo dalnem teku, da torej nič ne gnojijo za setve, da je rast le samo tamkej, kjer Nil zadeva, kajti v Egiptu komej kterikrat med letom dežuje, in da Nil ta splav ne le o vsakoletni povodnij, ampak tudi skoz celo leto v deželi puša po neštevilih prékopah ali kanalih, ki so po vsi deželi izpeljani. Ravno tega se je tudi lahko prepričal, kdor je že kterikrat ogledoval n. p. polje ob Kópi na Hervavškem... S takim modrovanjem bomo kmali imeli dokazano, da zemljica naša je že kakih 20 milijonov let stara majka. — 9. u. m. je bil na Dunaju neki J. H. iz tretjega nastropja skočil, da bi sam sebe končal, padel pa je na plinovo svetilko in se je le nekoliko malo poškodoval. Ta še le 20letni človek je bil malo poprej zavoljo nekega dvoboja iz vojašine stopil in je prišel iz Pešta na Dunaj, pa tudi na vse prošnje prijatlov ni mogel službe dobiti; zavoljo tega se je hotel končati in kakor samomorivec pred večnega Sodnika stopiti! V bolnišnici je duhovnu pripovedoval, da je bil že velikrat v smertni nevarnosti, da je pa vselej segel po Marijni svetinji, ki mu jo je bila mati v 4. letu njegovega življenja na vrat dala, in je bil rešen. Tudi med poslednjim skokom se je svetinje spomnil, kesanje obudil in tako je najberže pod Marijno brambo ostal nepoškodovan. Spovednik mu je nato podal drugo sreberno svetinjo v spomin srečnega otetja; H. pa mu je pošteno besedo in roko dal, da ne bo nikoli več zoper svoje življenje kej počel, naj se mu kakorkoli godí. Izpušen iz bolnišnice se je k Mehikancem zapisal. (Glocke.) — „Wiener-Lloyd“ imenuje šolske brate „unangenehme Gäste in Oesterreich.“ Judinja blezo vóha nekaj katoliškega nad šolskimi brati, od tod njeno judovsko pihanje. Kolikor so nam znani šolski bratje, ti izvrstni otročji gojitelji, so Llojdovci javalne vredni, da bi naj manjšemu šolskemu bratu jermene od čevljev odvezovali. — Včasí

se krokodil joka, pa tudi znana „Presse“ se zna v prav cmen-dasto „milo Majdo“ spremeniti. Undan se je neka koresponden-cija iz Marskega v nji prav grenko jokala, da so ondi nek iz gimnazije odpravili dijaka, ker je nejevernika Renana bral in tudi svoje součence kužil s tem, česar se je nalezel iz té mefitiške mlakuže. Ko bi se tako, kakor je modro gim-nazijsko predništvo v okuženim učencem, delalo tudi s čas-niki, ki ljudstvo kužijo, bi bilo pač veliko bolje za vse cesarstvo. — „Progresso“ v Florencii pripoveduje, da se je v Torinu zastoj milost prosila za nekega napolitan-skega vojaka, ki je bil zdaj vstreljen v terdnjavi „Basso,“ in sklicuje na zadnje: O Toškanci, prišel bo še čas, res da, prišel bo čas, ko vam bo v našem mestu vradno vstanovljen rabelj v imenu tiste italijanske edinosti, ki ste jo prvi vmestili. In sponinjati se boste z britkim čutilom imena Leopolda Avstrijana. . . . — Novi kralj v Kambodži ima osem tiskanih verst dolgo ime, torej ga le konček zapišemo, da se bo čitateljem saj sanjalo, kaj so azijski kralji. Náte ga za okus: „Sandah-Prea-Narodom-Borom-Ream-Motivea-Motan-Kumsan-Souto-Norit-Mohet-Sa-verea-Tur-Bodej-Frej-Sorijo-Kovong-Noroput-Tapong i. t. d. — Friderik Veliki, ponarejavec papeževih raz-pisov. Letá kralj (kakor piše „Beilage zum Oest. V. F.) je bil na nasvet nekega sleparja naredil 1759 spis kakor papežev „breve“ do vojvoda Daun-a. Veliki Friderik je v izmišlji papežu na jezik deval, kako Dauna podbude in mu blagoslov daje, da bi pruske „kecerje“ podavil, da mora severni del Nemčije z mečem, ognjem in kervjo zopet k pravi veri spreobrnjen biti itd. „Löbliches Frankfurter Jour-nal“ je Friderikovo hinavsko pismo zdaj podal svojim brav-cem kakor „breve“ papeža Klemena XIII. Bravo! „Hoch-Frankfurterica! Tvoja zgodovina je na kislem zelju z lesičjo glavo in škorpjonovimi škarjami vred spečena in skuhana! — Friderik Veliki ima pa dandanašnji na Nemškem dokaj učencev. Undan ga je posnemala „Augsb. Allgemeinerica“, ktera je raztrobila, da bodo vsi tisočeri privilegirani altarji po Nemčii mogli novo poterditev po 2 škuda si izprositi. Sčasoma se bo menda svet vendar zmodril, koliko je ver-jeti judom in mavtarjem, kadar pišejo o Rimu in katoliških rečeh. — Nek dunajsk list modruje, da v severni vojski Danecm vzete vojvodine se morajo že zato k Prusii bližej pritisniti, da jim nebi Danec njih narodnosti vzel: „dass das theuer erkaufte Land deutsch bleibt.“ Pri toliki tenki vestnosti dunajskih časnikov za narodne pravice se je tudi Slovanom njih hrabre protekcije nadjati, ako nimajo dvojnate mere in tehtnice, kakor n. pr. marsikteri njih za konkordat in katoliško cerkev v primeri z Relig. Ediktom. — „Schnell-Post“ pravi zastran avstrijske politike: „Delajmo na-ravnost nasproti od vsega tega, kar judovski časniki svetvajo.“ Še veliko bolj resničen je ta stavek po pravni strani, namreč: Kadar judovski časniki kaj zastran katoli-ških reči naznanujejo, učijo, svetvajo: mislimo si naravnost nasprotivo od taistega, in malokrat homo v zmoti. Nek pre-govor pravi: „Nobene reči tako radi ne dajemo, kakor do-ber svet.“ Hinavski časnikarji pa ta pregovor drugač rabijo ter: „Nobene reči tako radi ne dajejo, kakor slab svet.“ — Na Dunaju je 30.000 psov, in le kak tretji del teh mercin je potreben, drugi so za kratek čas: tedaj jih je 20.000 odveč. Koliko revežev bi se priživilo s tem, kar te bestije nepridoma poženo! — Berlinska sloveča pevkinja kraljevega pevališa gospodičina Lucca je iz judovstva pre-stopila h katoliški veri. — Iz tirolske gimnazije v Hall-u gre izmed 32 učencev njih 18 v redovni stan: 4 k fran-čiskanom, 4 k ligorjanom, 2 k premonstratencem, 2 k be-nediktinom, 2 k cisterciencem, 1 k jezuitom, 1 k servitom 1 k kapucinom. Temu nasproti pa so po drugih krajih mladenčem premalo znane besede: „Išite nar poprej Božjega kraljestva.“ Kakor z izvolitvijo stanú jenja stan mladenč-nosti, tako bo jenjal tudi stan kruha in odvoljene delav-nosti. Kaj pa potem? V katerem stanu, meniš, da boš

manj pozabil Boga in samega sebe? Kdor veliko skerbi za telo, nič pa ne za dušo, veliko za časnost, malo za več-nost, se mi zdi podoben onemu, ki skerbi za lepe bele ro-kovice in mično nališpane čevljičke, in mu nič ni mar, če so tudi mu roke in noge gnjile in polne smradu. — Neki mladenec v Mišanu izmed taistih, ki zmiraj zvečijo: O Roma o morte — Rim ali pa smert, tirjal je nekak dolg od do-bro prebrisanega kmeta. Kmet se izgovarja, da nima denarja in prosí, naj ga čaka saj leto in dan. Let' in dan! zakliče mladenec, predolgo, predolgo: nikakor ne morem. Pa saj dotlej, da gospodje v Rim pridete, reče kmet: sej bo to kmali, kaj ne? — O, kaj pa da, kmali, kmali, — že veljá: počakal bom. „Dajte roko, gospod!“ — „Na jo!“ — Kmet spustivši roko odide in poje: „Cucù, cucù . . . non pago più!“ kakor bi rekel: Bom — bom, — bom — bom . . . plačal nikoli nič ne bom! — V tistem Slesvik-Holštanju pred vojsko katolicanje še zvonov niso smeli imeti pri svojih cer-kvah, ne očitnih procesij obhajati; pri mešanih ženitvah ni veljala volja zaročencev, móгла se je slovesna zaveza storiti, da bodo vsi otroci protestanske vere; ako je hotel osnabrski škof svoje vére v vojvodinah obiskati, je mogel posebnega privoljenja prositi. To je bila tedaj nekaka turška svoboda. Ti okovi, se vé, so zdaj odpravljani, in vidi se, da ta voj-ska ni bila brez sadu za katoliško Cerkev. — Na Spanjol-skem je razglašena nova tiskarska postava. Med drugimi naredbami je pomenljiva ta, da bukve verskih resnic, sv. pisma, in kersanske nrave (moral) se morajo podvreči pre-gledu škofovemu. Druga naredba pooblastuje ministra zno-tranjih opravil, da naj po svoji previdnosti verdeva oznan-ovanje, prodajo in izpečevanje tiskanih reči. Spet po drugi naredbi ima minister sam pravico, da sme zatrei in kaz-novati tudi tiste hudobije, na ktere kaznovavna postava ozira ne jemlje. Poslednjič zamore tudi ministar kteremu koli zunaj natisnjenemu delu pot na Spanjsko zapreti. — Skoz silne pirenejske gore je narejen polčetero miljo dolg podzemeljski presék ali tunel; velik napredek za obćenje. — Opat Domeniko, vodja v semenišu sv. Sulpicija v Parizu, je nabral 400 bukev in dokumentov, ki imajo ozir na neomade-zano spočetje Marije Device. Zdej pa se je lotil opravila, papežovo razpisnico čistega spočetja prestaviti v vse jezike na svetu. Do 200 prestav je že zbranih. Miniatur-ska lepota se skuša v tem delu z lepopisno popolnostjo. Vsi spisi so po 18 centimetrov visoki in po 22 centimet-rov široki, s 5 centimetri obkrajka. S tem pa opat Sire še ni zadovoljen, temuč sklenil je zbrati tudi še glavne narečja v francoskem in laškem jeziku. Vse delo bo da-royal sv. Očetu za vaticansko bukvarnico. — Italijanske dežele imajo 21 vseučiliš, ki so se napravljale od l. 1158 — 1812. Koliko jih imamo pa Slovenci? Otrók ne samih pušati! . . . Na Dunaju gre une dni neki trakar s svojo ženo le za malo časa iz hiše in pušila sta petmesečno dete samo v hiši zaperto. Domú gredé slišita od sosedov, da je že četerť ure, kar otrok mlo veka. V veliki britkosti butita v stanovanje in zagledata mačko, ki je ravno skoz odperťo okno smuknila. Ozrita pa se na otroka in s stra-hom vidita, da je mačka otročiču, ki mu je roka z zibeli visela, mezinec in nekaj malo dlani odgrizla. — Mizarski pomočnik D. Sch. na Dunaju, ki je svojemu očetu, ker ga je k delu priganjal, zausnice dajal in mu še kaj hujšega žugal, je bil na tri mesece v ječo obsojen. — Kdor nima vere v previdnost Božjo in katoliško Cerkev, mu jo utegne oživiti naslednja nova dogodba, ktero naznanja „Stendardo cattolico.“ Več mladih ljudi, samih nar hujših duhovskih sovražnikov, se je pogosto zbiralo k veseliam. Dogovoré se pa, da hočejo to-le potepinstvo napraviti. Eden naj se bolnega hlina, v posteljo vleže, z rjuho zakrije in naj ima pri sebi orožje skrito. Drugi naj gre pred hišo čakati: če kakega duhovna ugleda, naj ga povabi v hišo, da naj gre nekemu bolniku na pomoč. Kar so nagnjusnega izlegli, to so skuhalí še tisti dan. Res gre prav častitljiv duhoven

memo; hudodelnik ga nagovori ter ga povabi v hišo, češ, k nekemu bolnemu. Duhoven, ne misleč nič hudega, hiti v stanovanje; akoravno vidi nekatere mlade ljudi, ki ga zaničljivo in sivo pogledujejo, vendar gre k bolniku. K njemu stopi, ga nagovori, pa ni nič odgovora; — ga poguglje, pa se ne gane; — nagne se k postelji, vzdigne rjuho in vidi — strašno zdelan obraz, iz čela šterleče terde oči, skrivljene usta, desnico na samokresu (pištoli) s šestimi cevmi, kakor da bi namerjal sprožiti jo. Ga tipa, preiskuje, skuša žilico in najde, da je res — mertev. Pristopijo pa uni mladi ljudje, se na vso moč pertijo in ubijajo, da bi ga zopet oživili, toda — zastoj. ... Tudi pri nas se že včasih nameri, da kak napihnen čuk na duhovna tako pisano mezurka, kakor bi turčina pred seboj vidil, še večkrat pa, da ga viditi noče. On, ki je katoliško duhovstvo na zemlji ustanovil, vidi tudi znotranje zaničevanje. — Bogata angleška gospa je v Parizu Rotsilda vprašala za svet, kje naj bi svoj denar vložila, da bi bilo nar bolj gotovo. Kapitalist odgovori, da rimske zaloge so nar bolj varne, ker vse druge polagoma bolj ali manj bobnu naproti gredó. Gospa je precej popotvala v Rim in si je ondi za vse svoje istine rimskega papirnega denara nakupila. — „Civiltà cattolica“ pripoveduje, da laška vlada je že 398 kloštrov snedla in njih posestnike in stanovce na vse strani razgnala. — Odpad je strašna reč! Ekskapucin Jož. Fiorito je v Florencii postal protestant in je učil mladost v dvorani, ki mu jo je vlada odkazala. 29. rožnika pa je ta nesrečnež šel po poti Judeža Iškarijota; skočil je namreč z okna na ulice in se končal po samomoru. Ta dogodba je vse mesto pretresla. — Skočijan Buhanan ni v mladosti nič za vero maral. Kmet s skotiških gorá ga v pogovoru poprašá, ktere vere je. „Nimam nobene,“ odgovori mladeneč lahkomumno, „jest sem v tem oziru kakor list belega papirja.“ Kmet mu na to zaverne: „Prijatelj, če je pa temu tako, potem glejte dobro, da vam hudič ne zapiše nanj svojega imena.“ To malo besedi je mladencu globoko seglo v um in serce in ni imel več pokoja, dokler ni našel resnice ter je ostal pravi kristjan in poseben Božji služabnik. (Kat. List.) — Po „Viestniku“ iz Vilne je ruska vlada na Litvanskem že 70 posestev v svojo mavho spravila, in naložen je poljskim posestnikom ondi nov davek, po pet odstodkov svojih prihodkov morajo plačevati za rusovsko razkolniško cerkev. Ali se ne pravi to katoličanov naravnost dreti? Naj gleda pa neusmiljenost, da se nož vanjo samo ne zasúče!

CYETLIČNIK.

Zvečer pred viharjem.

Je mrak; ni zvezd, ne luna v njem žareče,
Vse krog in krog zakrito je s tihoto,
V naravi gosta tma budi strahoto,
Ko črna megla se za meglo vleče.

Viharne ptice krik glasno doneče
Navdaja s tiho grozo vso divjoto;
Nemirna na obnebi zrè črnoto,
Ki zbira oblake, bliš in grom noseče.

Dreves verhove nizko piš priklanja,
Zdaj okna zaluskuje, zdaj odpira,
Z bucanjem krog zidovja se ovija.

V daljavi blisk snežnike že obsija,
Sovražna moč ga kmali sèm pritira,
Kar zrak nemirni v serci nam naznanja.

Binkoštno nedeljo, 27. majnika 1860.

† Nožarjev.

Sveti Rozalij.

4. kimovca.

Kaj telesna je lepota,
Kaj blišoba je oči,
Če v krasoti ti života
Čista duša ne živi?

Hitro mine lišp netečni,
Lica mlade obledó,
In za grehom joki večni
Tamkaj dušo vjedajo.

Kjer pa precej mlade leta
Se dadó Gospodu v dar,
Tamkej duša bo oteta,
Serce Božji je oltar.

Solnce perve lepotije
V sveti je Rozalij;
Njena slava večno sijé,
Venec zmiraj zelení.

Če telésu že gre hvala,
Duša je vse lepši bla;
Kakor zarija blišala,
Si se ti, Rozalija!

Svitle bile so dvorane,
In bogastvo vsih zalóg,
Pa pustivši družbe zbrane
Šla si v skalnati bertlog.

Vso si svetnost zapustila,
Bliš pregrešni in zlató,
Jezusu si obljubila
Čisto dušo in teló.

Si molila v temnem logu
V svetih mislih noč in dan,
Zvesta bila svoj'mu Bogu,
Če tud boj je bil strašan.

Ble skušnjave so neznane,
Ni te zmagala pošast;
Jezusove svete rane
Ble so tebi moč in slast.

Pa kako si bla vesela,
Ko prikazni si z nebés
Jezusa, Marije imela,
Angel-varha v temnem les'!

In na zadnje zapustila
Brez bolezní si ta svét;
Božja milost naznanila
Je teló čez mnogo lét.

Večkrat kugo ti zaterla
S svojo močno si prošnjó;
Daj, da duš bo kuga umerla,
Ki mladost mori strašné.

Zdaj pa serčno bod' češena,
Čista cvetka Jezusa!
In v nebesa preješena,
Za nas prosí Zenina,

Da bi serčno se vojsk'vali,
Vedno ti podpiraj nas,
Jezusu zvesti ostali,
Ga vživali večni čas!
Fr. Mekinec, dijak.

Duhorske spremembe.

V terzaški škofii. Prečast. gosp. šolskega nadzornika Jožefa Schneider-ja so izvolili sv. Oče papež za stoljnega prošta.

V lavantinski škofii. Čast. gosp. Martin Zevnik je izvoljen duhovski svetovavec. Čast. gosp. Jakob Meško je prejel dekanijsko faro Marenberg. — Prestavljeni so gg. kaplani: Mihael Rakoše v Fram, — Karol Šavperl na Laško, — Francišek Pirkovič v Šmartin v rožni dolini, — Gašpar Kamnatnik v Črešnico, — Mihael Baumkircher k sv. Francišku v Strazah, — Jožef Lah v Artiče, — Jan. Stiper v št. Rupert v slov. gor., — Matija Rola v št. Juri na Šavnici, — Jan. Modic k št. Jungerti pri Konjicah, — Anton Breznik v Muto, — Jožef Sorglehner v Trebovlje; — Anton Žičker na Vransko, — Jožef Šuc v Vuzenico, — Matija Košar v Mansberg; — Jožef Kolarič v Kostivnico, — Juri Čurin v št. Janž na drav. polji. — Gg. novoposvečenci so vmesteni: Jan. Košir v Svičino, — Andrej Kraner v Jarenino, — Jan. Žuža v št. Jakob v Dolu, — Jožef Drobnič v Galicijo, — Vincenci Geršak na spodnjo Polskavo, — Leopold Gregorec v Reče, — Francišek Ozmek v št. Peter pri Mariboru, — Francišek Zabukovšec k sv. Emi, — Martin Sket k sv. Štefanu, — Anton Slatenšek v Ročico, — Valentin Stiplovšek v Sevnico pri Mariboru, — Juri Vezensšek v Sulcbah.

Dobrotni darovi.

Za pogorelce v Iški vasi. Neimenovana dobrotnica iz Tersta 5 gold. — M. M. 10 gold.

Popravek. 7. gl. z Gorjan, ki so v 7. listu zapišani „za afrik. mis.“ je odmenjenih za sv. Očeta papeža.